HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

[א]נאכל לתשעה לעשרה ולאחד עשר לא פחות ולא יותר כיצד כדרכו לתשעה נאפה בערב שבת נאכל בשבת לתשעה חל יום טוב להיות בע"ש נאכל לשבת לעשרה שני ימים טובים של ראש השנה נאכל לשבת לאחד עשר [א]לפי שאינו דוחה לא את השבת ולא את הי"ט ואי אמרת צורכי שבת נעשין בי"ט אמאי לא דחי י"ט א"ל [ב]שבות קרובה התירו שבות רחוקה לא התירו ולרשב"ג דאמר [ג]משום רבי שמעון בן הסגן דוחה את י"ט ואינו דוחה את יום צום מאי איכא למימר בהא פליגי מר סבר שבות קרובה התירו שבות רחוקה לא התירו ומר סבר שבות רחוקה נמי התירו מתיב רב מרי [ד]שתי הלחם אינן נאכלות לא פחות משנים ולא יותר על שלשה כיצד נאפות ערב יום טוב נאכלות ליום טוב לשנים חל י"ט להיות אחר השבת נאכלות לי"ט לשלשה [ב]לפי שאינה דוחה לא את השבת ולא את הי"ט ואי אמרת צורכי שבת נעשין בי"ט השתא דשבת בי"ט שרי דיום טוב ביום טוב מיבעיא שאני התם דאמר קרא לכם [ה]לכם ולא לגבוה ולרשב"ג דאמר משום ר"ש בן הסגן דוחה את יום טוב מאי איכא למימר סבר לה כאבא שאול דאמר [ו]לכם לכם ולא לנכרים שלח ליה רב חסדא לרבה ביד רב אחא בר רב הונא מי אמרינן הואיל והא תנן [ז]יש חורש תלם אחד וחייבין עליה משום שמונה לאוין החורש בשור וחמור והן מוקדשים וכלאים בכרם

ושביעית

נאכל לתשעה. ליום תשיעי לאפייתו: **נאפה בערב שבת.** זו מסדרין אותן למחר ולשבת הבאה מסלקים אותן הרי הוא נאכל לשבת הבאה ליום תשיעי לאפייתו: **חל י"ט בערב שבת.** ולא היו יכולין לאפות דבר שלא לצורך י"ט ואפאוהו מערב י"ט שהוא חמישי בשבת נאכל לשבת שניה דהיינו בעשרה: **שני ימים של ר"ה.** חלו בחמישי וששי כגון שבאו עדים מן המנחה ולמעלה דתנן (ר"ה דף ל:) נוהגים אותו היום קודש ולמחר קודש נאפה ברביעי בשבת ונאכל בשבת שניה לאחד עשר והואיל שבת לאו יום טוב הוא דכשהיו באים עדים לאחר המנחה היו עושין אלול מעובר ומונין מיום שני כדאמרינן [שם] שלא היו מקבלין את העדים לקדש בו ביום אא"כ באים קודם המנחה וא"נ הוי יום טוב מאי אכיל ליה לאורתא דהוי נאכל ליום ולילה ובקדשים לילה הולכת אחר היום. ושני ימים טובים של ר"ה דוקא נקט דבזמן לחם הפנים לא היו שני ימים טובים של גליות: **שאינו דוחה.** באפייתו: לחם הפנים צרכי שבת הוא שמסלקין ואוכלין אותו בשבת ואי מדאורייתא נעשין בי"ט בגבולין ומדרבנן הוא דאסור הא במקדש קיימא לן[ח] דלא גזרו על השבות ואמאי אינו דוחה: **לעולם** צרכי שבת בי"ט אין בהן אלא משום שבות ודקא קשיא לך הכא לישתרי דאין שבות במקדש: **שבות קרובה.** של י"ט עצמו או של אותה שבת עצמה שצריכה לבו ביום במקדש התירו: **שבות רחוקה.** לדחות שבות י"ט זה בשביל שבת שניה לא התירו במקדש: **ואינו דוחה את יום צום הכפורים.** באפייתו דאיסורא דאורייתא הוא דלא הותר בו אוכל נפש אבל יו"ט הותר בו אוכל נפש והאי אוכל נפש הוא ואע"ג דאינו לצורך לי"ט הרי לצורך לשבת דהוא נמי י"ט הלכך בעלמא איסור שבות הוא ובמקדש לא גזור ואע"ג דרחוקה היא: **שתי הלחם.** הבאין בעצרת: **לשלשה.** לפי שאפאום מערב שבת: **ביום טוב מיבעיא.** אי נמי לא חזו השתא הא חזו לבו ביום ומי גרעי מצרכי שבת של מחר דלכל האי יומא לא חזי ליה דהא סעד כבר אלא לאו שמע מינה אין מותר בי"ט מן התורה אלא דבר הראוי לו אותה שעה וצרכי שבת טעמייהו משום הואיל דאורחים ובהני ליכא למימר הואיל משום דההיא שעתא לא חזי עד שישחטו כבשים עליהן ויזרוק דמן וכיון דהוה אפשר למיעבד מאתמול לא דחי ליה לי"ט מידי דלא חזי ליה: **רבן שמעון כו'** לא גרסי' ביה **ואינו דוחה יום צום.** דמה ענין יום צום סמוך לעצרת: **כאבא שאול.** במס' ביצה (דף כ:): **לכם ולא לנכרים.** אבל לגבוה שרי: **ביד רב אחא.** הטעימו תשובה זו לאומרה לרבה משמו: **החורש בשור וחמור.** משום לא תחרוש וגו'[ט]: **והן מוקדשין.** עובר על השור שהוא קדשי מזבח משום לא תעבוד בבכור שורך[י] וכל הקדשים כבכור ועל החמור שהוא קדשי בדק הבית משום לאו דהזיד במעילה דאמרן בפ' כל שעה (לעיל לג.) הזיד במעיל' באזהר' וגמר חטא חטא מתרומה הרי שלשה לאוין חלוקין ולא חשיב אלא לאוין חלוקין:

ושביעית

נאכל לאחד עשר יום. כגון שבאו עדים מן המנחה ולמעלה ביום חמישי דנוהגין אותו היום קודש ולמחר קודש[א] כי היכי דלא לזלזלו ביה לשנה הבאה כשיבאו העדים קודם המנחה כדמוכח בריש ביצה (דף ה:) ובתרא עיקר ומיניה מנינן יוה"כ ויהא יוה"כ ביום א' ואז נאכל לי"א אבל אם באו עדים קודם המנחה א"כ למחר ביום ו' חול גמור הוא ויכולין לאפות לחם אחר ביום ו'[ב] ולחם הראשון יפדה דאין התנור מקדש כיון דקסבר דאינו דוחה לא שבת וי"ט כדפרישית לעיל:

ואי אמרת צורכי שבת נעשים בי"ט. תימה לר"י מאי פריך והא רב חסדא לא פליג עליה דרבה אלא שמתיר לבשל בי"ט לשבת כמו שמותר לבשל לבו ביום דקדושה אחת היא כדפ"ה אבל בכה"ג דמייתי אפי' לבו ביום אסורה כדקתני סיפא גבי שתי הלחם והא לא אמר רב חסדא שיעשו בי"ט יותר מרבה ונראה לר"י דה"פ לעיל צרכי שבת נעשים בי"ט לאו משום דקדושה אחת היא אלא כלומר הואיל שהיא מצות שבת אם לא יעשנה בי"ט שוב לא יעשנה חשיב כמו אוכל נפש די"ט[ג] והשתא פריך שפיר בשלמא לדידי[ד] דלא שריא בי"ט לשמחת י"ט אלא בכה"ג שיהא עיקרו משום שמחת י"ט[ה] והכא ליכא שמחת י"ט וגבי שתיה לחם נמי אין עיקרו לשמחת י"ט אלא עיקרו משום זבח אלא לדידך דאמרת צורכי שבת נעשים בי"ט וכל דבר שהוא מצוה וצריך לעשות בי"ט שאין לו זמן אחר הכא אמאי לא דחי י"ט וכן נראה לקמן גבי שתי הלחם ורש"י פי' גבי שתי הלחם דלרבה א"ש דלא שייכא הואיל משום דההיא שעתא לא חזו עד שישחטו עליהם כבשים ויזרוק דמן וקשה לר"י לפירושו כיון דהגמרא אינה יודעת חילוק בין גבוה להדיוט וכי בשביל שלא יהא עכשיו ראוי אע"פ שיהא ראוי לבו ביום יהא אסור הלא כשאופה העיסה לאורחים אינה ראויה עד שתאפה[ו] ושלמי חגיגה שמותר לשוחטן אע"פ שאסורים עד שיזרוק דמן ושחט בהמתו נמי בשעת שחיטה אינה ראויה אלא כיון שמותר אחר זמן לבו ביום לאו חסרון הוא וא"כ תיקשי נמי לרבה ומיהו י"ל לפ"ה דשתי הלחם אין להם שום חסרון בגופו[ז]:

ולר"ש ב"ג דאמר דוחה י"ט. בשלמא לדידי דאמינא דסבירא ליה לת"ק דצורכי שבת אין נעשים בי"ט איכא למימר דבהא פליגי ולא איירי אלא בדאורייתא וקשה לך מת"ק אי נמי אומר רשב"ג דאיכא למימר דפליגי דמר סבר אמרי' הואיל ויכול לפדותו ומר סבר לא אמרי' הואיל דלא שכיח כדפרי' לעיל אלא לדידך דאמרת דטעמא דת"ק משום שבות רחוקה בהא ליפלוג עליה רשב"ג[ח]:

לכם ולא לגבוה. פי' אף ולא לגבוה ודרשינן נמי ולא לנכרי כדמוכח בביצה (דף כ:) דמאן דסבר נדרים ונדבות אין קריבין בי"ט דריש נמי לכם ולא לנכרי גבי אמרו להם בית שמאי לבית הלל והלא כבר נאמר לכם ולא לגבוה:

ומוקדשין. פ"ה דמוקדשין איכא תרתי בשור עובר משום לא תעבוד בבכור שורך וחמור שהוא קדשי בדק הבית חייב משום מעילה ובחנם דחק דבשור גופיה מיחייב משום מעילה אם הוא עולה או חטאת וקשה לר"י דבפרק בתרא דמכות (דף כב.) אמר מידי דאיתא בשאלה לא קתני ופריך והרי הקדש ומשני בבכור ופריך והרי נזיר והשתא מחמור הוה ליה לאקשויי לפ"ה כיון דאיירי בחמור הקדש[ט] וע"ק לפי' ליחשוב נמי כלאי זרעים ולוקמא כגון שזרע הרבה מינין בכרם דכי האי גוונא פריך במסכת מכות (דף כא.) לחשוב כמה לאוי ונראה לר"י דלא חשיב לאו דמעילה דלא חשיב אלא הנך לאוי דלקי עלייהו אחרישה כל שהוא אבל אלאו דמעילה לא לקי עד שיחרוש בשוה פרוטה וכלאי הכרם מפרש ר"י דחשיב תרי לאוי משום כלאי זרעים ומשום כלאי הכרם וכן משמע כפי' מדלא קתני כלאי הכרם אלא כלאים בכרם והא דאמר רבי יאשיה אינו חייב עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד לאו משום דלית ליה כלאי זרעים אלא אינו חייב משום כלאי הכרם קאמר וכן משמע בירושלמי דקאמר על דעתיה דר' יאשיה כתיב שדך לא תזרע כלאים לאיזה דבר נאמר לא תזרע כרמך כלאים פי' כיון דבלא חרצן מיחייב משום שדך ומשני שאם התרו בו משום שדך לוקה ומשום כרמך לוקה וכן משמע בפ' אותו ואת בנו (חולין פב.) דקאמר הזורע כלאים כלאים לוקה ופריך כלאים כלאים למה לי ומסיק מילתא אגב אורחיה קמשמע לן דאיכא תרי גווני כלאים לאפוקי מדרבי יאשיה דאמר עד שיזרע חטה וכו' וקא משמע לן דכי זרע חטין וחרצן ושעורה וחרצן נמי חייב ומדלא נקט חטה ושעורה אלא חטה וחרצן משמע דרבי יאשיה מודה בחטה ושעורה דלוקה משום כלאי זרעים והא דאמרינן בפרק בתרא דבכורות (דף נד.) דתירוש ויצהר אין תורמין מזה על זה מדכתיב כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן תן חלב לזה וחלב לזה אשכחן תירוש ויצהר תירוש ודגן דגן ודגן מנין אמרת קל וחומר וכו' ולרבי יאשיה מייתי לה הכי מה תירוש ויצהר שאינם כלאים זה עם זה

אפילו

עין משפט נר מצוה

לג א מיי' פ"ה מהל' תמידין הלכה י סמג עשין קל:

לד ב מיי' פ"ח שם הל' ח סמג עשין רא:

מוסף תוספות

א. וקמא לאו יו"ט מן התורה אלא. תוס' שאנץ. ב. כדי לקיים מצות לחם חם. תוס' הרא"ש. ג. דה"ק קרא אך אשר יאכל לכל נפש דבר שהוא צריך לנפשו, ואם לא יעשנו היום שוב לא יוכל לעשותו, הוא לבדו יעשה לכם. שם. ד. דאמרי הואיל. שם. ה. כגון דמקלעי ליה אורחים. שם. ו. נ"א. היאך לשין עיסה כיון דאכתי לא חזי. שם. ז. דכל תיקון שתלוי בגוף הדבר אינו קרוי חסרון אבל תיקון שתי הלחם תלוי בדבר אחר. שם. ח. ומשני אה"נ בהא פליגי דרשב"ג לא חשיב ליה שבות רחוקה לפי שצריך לסדרו על השולחן בשבת זו ואם לא יסדרנו עכשיו לא יהיה נאכל לשבת אחרת וחשיב ליה שבות קרובה. שם. ט. [והיינו] בקדשי בדק הבית דאיתיה בשאלה. חי' הר"ן.

רבינו חננאל

ואקשינן אהא דאמרינן מדאורייתא יום טוב מכין לשבת, איני והתנן במנחות פי"א לחם הפנים נאכל לתשעה לעשרה לאחד עשר לא פחות ולא יותר כו'. וקתני סיפא לפי שאינה דוחה לא את השבת ולא את יום טוב. ואי אמרת יום טוב מכין לשבת ליפייה ביו"ט. ושנינן שבת קרובה התירו, שבת רחוקה לא התירו, כלומר יום טוב מכין לשבת שהוא אחריו, אבל בלחם הפנים אינו מותר באכילה אלא לשבת הבאה שהיא שבת רחוקה לא התירה תורה. ולרשב"ג דאמר משום ר' שמעון בן הסגן לחם הפנים דוחה יום טוב ואינו דוחה את יום צום, כלומר אם חל יום הכפורים ערב שבת אינו דוחה אפיית לחם הפנים יום צום כמו שדוחה יום טוב, קסבר אפילו שבת רחוקה התירו. **ומותיב** רב מרי משתי הלחם, ואי אמרת יום טוב מכין לשבת יום טוב ליום טוב אמאי אינו מכין, דתנן בשתי הלחם לפי שאינן דוחות לא שבת ולא יו"ט. ומשני שאני קדשים דאמר קרא יעשה לכם לכם ולא לגבוה, ור"ש בן הסגן לכם מותר ק"ו לגבוה ופשוטה היא. **שלח רב חסדא לרבה ביד רב אחא בר הונא,** ומי אמרינן הואיל, והתנן בפ' ואלו הן הלוקין יש חורש תלם אחד וחייב עליו שמונה לאוין, ואלו הן, החורש בשור וחמור יחדיו. והן אלו שור וחמור מוקדשין, חייב בשור אחת ובחמור אחת כל אחד ואחד בפני עצמו. וכלאים בכרם אחת.

מסורת הש"ס

א) מנחות ק: ערכין ח:, ב) [שבת קיד:], ג) [מנחות ק:], ד) ג"ז שם ערכין ח:, ה) [ביצה כ:], ו) [שם: כא. כח: מגילה ז:], ז) מכות כא:, ח) [לקמן סה.], ט) [דברים כב], י) [שם טו],

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ומוקדשין. ונראה לר"י. עיין בטורי אבן ר"ה דף ד ד"ה לדקות:

מוסף רש"י

שני ימים טובים של ראש השנה. חלו שני ימים טובים של ר"ה להיות חמישי בשבת וששי בשבת, נאפה לחם הפנים ברביעי בשבת ונסדר בשבת ונאכל בשבת שניה שהוא אחד עשר לאפייתו (ערכין ח:) ואי קשיא י"ב נינהו, דהא אין נאכלות עד מוצאי שבת, דאותו שבת הוי יום הכפורים, הא לא קשיא, דלענין אכילת קדשים לילה הולך אחר היום שעבר, כדאמר באותו ואת בנו (חולין פג.) הילכך מיתקרי י"א (מנחות ק:). **שבות קרובה התירו.** כלומר לחיוב שבות התירו לצורך דבר קרוב ולא לצורך דבר רחוק (שבת קיד:). **ואינו דוחה.** אפייתן, את יום צום. חל יום הכפורים בערב שבת אין לחם הפנים נאפה בו (מנחות ק:). **לא פחות משנים.** משני ימים משנאפו (שם). **יש חורש תלם אחד.** יש עובר בלא תחרוש בשור ובחמור ונלקטים עליו איסורים הרבה עם אותו לאו בלבד, והא לא עסיק שיהא חורש בכמה שוורים וכמה חמורים והרי נלקטים איסורין הרבה עליו, דלכל הפחות קאמר ואלאו דכלאים קאי ללקוט עליו כל איסורין שהוא יכול (מכות כא:). **והן מוקדשים.** בגמ' מוקי ליה בבכור, ובכור שור ופטר חמור קאמר, וקעבר בהן משום לא תעבוד בבכור שורך, ואליבא דר' יהודה דאמר בפ"ק דבכורות (ט:) פטר חמור אסור בהנאה, דבכלל לא תעבוד הוא, ואע"ג דבקרא כתיב בכור שורך, איהו דריש ליה בכור שורך למעוטי שותפות ולא למעוטי פטר חמור, אי נמי מתני' כמאן דממעט פטר חמור מהכא. שור וחמור דקתני במתני' לאו דוקא, דשור ושה קאמר, והאי דנקט חמור משום לישנא דקרא דגבי כלאים כתיב שור וחמור, והוא הדין לכל שני מינין, ומשום הנאה דמיתהני מהקדש והוי ליה הזיד במעילה לא לקי, דבכור לאו בר מעילה הוא, דהא ממון כהן הוא דאין מעילה אלא בקדשי גבוה, דמקדשי ה' כתיב, ואין מעילה בבכור אלא בנהנה מן האימורים אחר זריקת דמים, דהנהו לגבוה נינהו, והוא הדין לכל קדשים קלים, ובקדשי קדשים יש בהן מעילה לפני זריקת דמים דלגבוה נינהו, אבל משנזרק הדם זכו בהו כהנים משלחן גבוה והוה ליה ממון כהן ואין בו מעילה, וכן מוכח בר"ה (כח.) בשופר של עולה לא יתקע ואם תקע לא יצא, בשופר של שלמים לא יתקע ואם תקע יצא, מאי טעמא, עולה דבת מעילה היא, כיון דמעל בה נפקא לחולין, שלמים דלאו בני מעילה נינהו לא נפקי לחולין, והכי נמי מוכח במס' מעילה ובכמה דוכתי (מכות כא:). **וכלאים בכרם.** דמכסי בהדי דאזיל ומחפה כזורע (שם).